

Debreceni Ítéltábla

Mf.I.50.036/2022/7. szám

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Csetneki Ügyvédi Iroda (cím1, eljáró ügyvéd: dr. Csetneki Attila) által képviselt Felperes1 (cím2) I. rendű és Felperes2 (cím2) II. rendű felperesnek a NÁHLIK Ügyvédi Iroda (cím3, eljáró ügyvéd: Lukácsné dr. Náhlik Csilla) által képviselt alperes (cím4) alperessel szemben kártérítés és sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 6.M.70.057/2020/92. számú ítélete ellen az I. és II. rendű felperes részéről 93. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és az alperes I. rendű felperes javára sérelemdíj címén történő marasztalását 7 000 000 (hétmillió) forintra, az alperes által az állam javára fizetendő eljárási illetéket 450 000 (négy százötvenezer) forintra és állam által előlegezett költséget 404 513 (négy száznégyezer-ötszáz tizenhárom) forintra felemeli; a felperesek által egyetemlegesen az alperesnek fizetendő perköltség összegét 343 075 (három száznegyvenháromezer-hetvenöt) forintra, a II. rendű felperes által az állam javára fizetendő eljárási illetéket 60 000 (hatvanezer) forintra, az állam terhén maradó eljárási illetéket 915 185 (kilenc száz tizenötezer-száznyolcvanöt) forintra és állam által előlegezett költséget 900 368 (kilenc száz ezer-három százhatvannyolc) forintra leszállítja.

Az ítéltábla egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű felperest, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 370 081 (három százhetvenezer-nyolcvanegy) forint fellebbezési eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adó- és vámhatóság felhívására fizessen meg az állam javára 160 000 (százhatvanezer) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy az állami adó- és vámhatóság felhívására fizessen meg az állam javára 80 000 (nyolcvanezer) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy a további 1 220 246 (egymillió-kétszáz húsz ezer-kétszáz negyvenhat) forint meg nem fizetett fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú ítélet alapjául szolgáló tényállás lényege szerint az I. és II. rendű felperes élettársak. Az I. rendű felperes 2017. január 1-től állt munkaviszonyban az alperessel hegesztő munkakörben.

[2] 2017. augusztus 14-én, az aznapi műszak 6 órai kezdetekor tanú8 üzemvezető – anélkül, hogy közülük munkairányítót jelölt volna ki – utasította az I. rendű felperest, tanú9t és egy másik Kft. dolgozóját, (munkavállaló neve)t, hogy az acélmű B csarnokában az ívkemence melletti utóégető porkamra falazatát képező hűtővíz csőrendszerén keletkezett vízfolyásokat hegesztéssel szüntessék meg, melyhez hasonló munkát az I. rendű felperes már korábban is többször végzett.

[3] A hegesztést egy 6 méter hosszú és 0,9 méter széles járófelülettel rendelkező, hegesztett acélszerkezetű, a két hosszanti oldalon 1 méter magas korláttal körülhatárolt pódiumról kellett elvégezni, mely pódium korlátjának mobil része az egyik oldalon csavar körül elfordítható, a másik oldala – fő szabály szerint – csavarral rögzített. A pódiumot 6 óra 15 perckor tanú8 egy általa irányított emelőgép segítségével a megfelelő helyre beemelte, mely műveletnél már jelen volt az I. rendű felperes is, aki azonban ellenőrzéssel nem győződött meg a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról.

[4] Munkavégzés közben az I. rendű felperesnek csörgött a nála lévő mobiltelefonja, így a munkát abbahagyta, a hívást fogadta és a telefonbeszélgetés közben a tőle jobb oldalra eső korlát irányába hátrált, majd a korlát felső részének támaszkodott, amikor az – a csavar helyett alkalmazott lágy vashuzalos, ún. dróttal történt rögzítés miatt – kifordult és ezért az I. rendű felperes a porleválasztó tölcser aljába esett (perbeli baleset).

[5] A balesettel összefüggésben a combok körfogatának, izomzatának különbözősége, jobb oldalon térdreflex és achilles reflex renyhébb volta, a háti- ágyéki gerincszakasz mozgásainak beszűkülése, ugyanitt a gerinc mellett az izomzat kötöttebb volta, fokozottabb háti gerinc görbület, jobb alsó végtagot kímélő jellegű járás alakult ki és ezzel okozati összefüggésben létrejött elhúzódó alkalmazkodási zavar, enyhülő szorongásos-depressziós tüneteiben szenved. Életében az üzemi baleset orvosi szempontból kimutatható módon negatív változást hozott, ami miatt a tömegközlekedési eszközök biztonságos igénybevételében jelenlegi állapotában akadályozottnak tekinthető, nehezítettséget okozhat a tömegközlekedési eszközök használata, nehezebb csomagokkal történő közlekedés. A háti, ágyéki gerincszakaszt fokozottabban megterhelő, illetve kényszer testhelyezettel járó közepesen nehéz és nehéz háztartási munkák elvégzésében kisegítőre szorul, a kialakult fizikális maradványállapota a mindennapi életét, szabadidős tevékenységeit enyhe, közepes fokban korlátozza. Állapotában az idő előrehaladtával állapotrosszabbodás még bekövetkezhet, mellékbetegség kialakulása nem várható, a pszichés zavara az idő múlásával és a kezelés hatásával javulhat.

[6] A sérülés következményei hátrányosan hatottak családi életére, és az ellátásában, házi munkák átvételében szerepet játszó élettársa mindennapjaira is.

[7] A perbeli balesettel összefüggésben az Ózdi Járásbíróság jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki tanú8t foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében figyelemmel egyebek mellett arra, hogy az üzemvezető anélkül adott utasítást a beosztottjainak a munkavégzésre, hogy meggyőződött volna a biztonságos munkavégzés feltételeiről, így a használatbavételt megelőzően nem észlelte: a pódium jobb oldali védőkorlátjának felső eleme nincs szabályosan rögzítve átmenő csavarokkal, csupán egy vékony dróttal van összekötözve, amely alkalmatlan az elemek megfelelő, biztonságos rögzítésére.

[8] Az I. rendű felperes 2018. szeptember 23-ig részesült baleseti táppénzben, majd a munkaviszonyát 2018. november 30. napjával felmondással megszüntette, az alperes által felajánlott vízműkezelő munkakört – ugyanolyan bérezés mellett – nem fogadta el. Ezt követően 2018. december 5-től 2019. március 3-ig napi 4 378 forint álláskeresői ellátást, 2019. február 1-től pedig – a 32%-os üzemi baleseti egészségkárosodására figyelemmel – havi 24 677 forint baleseti járadékot kapott, emellett 2019. március 4-től – a perbeli baleset napjától véleményezhető 42%-os össz-szervezeti egészségkárosodás miatt a B2 minősítési kategória szerinti – havi 45 705 forint rokkantsági ellátásban részesült. Az UNIQA Biztosító Zrt. az alperessel kötött biztosítási szerződés alapján 2019 áprilisában 508 000 forint biztosítási kárösszeget fizetett meg az I. rendű felperes részére.

[9] Az I. rendű felperes módosított keresetében egyrészt sérelemdíj címén 10 000 000 forint és annak 2018. június 25-től számított törvényes késedelmi kamata, másrészt jövedelempótló járadék címén 2019. március 4-től március 31-ig bruttó 1 426 €, 2019. április 1-től a nyugdíjjogosultsága megállapításának napjáig pedig havonta bruttó 3 376 €, ezek mellett perköltsége; míg a II. rendű felperes keresetében 1 500 000 forint sérelemdíj és annak 2018. június 25-től számított törvényes késedelmi kamata, valamint perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[10] A keresetük indokolásában elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy az alperes a munkaterület nem megfelelő kialakításával megsértette a jogszabályi előírásokat, így az objektív felelősség alapján teljes helytállási felelősséggel tartozik a sérelemdíj iránti igénnyel összefüggésben, hogy életvitelük a baleset előtti állapothoz képest jelentősen megváltozott, az I. rendű felperes nem tud részt venni a családi eseményeken, nem tudnak közös családi programokat lebonyolítani, mivel számára a mozgás nehéz és megerőltető. Át kellett szervezni az életüket, visszahúzódó lett, önmagát csökkent értékűnek érzi, emberi kapcsolatai beszűkültek, családfenntartói szerepét nem tudja olyan mértékben betölteni, mint azelőtt. Nehézséget okoz számára a fürdés, az alvás, a családi ház körüli külső-, belső teendők ellátása, hiszen fizikai munkát nem tud végezni. A II. rendű felperes, mint élettársa szenvedte el a baleset következményei, melyhez a jövőben is alkalmazkodnia kell, hogy a megváltozott körülmények mellett tartsák el a családot, kiskorú gyermekük neveltetéséről, eltartásáról gondoskodjanak.

[11] A jövedelempótló járadék vonatkozásában az I. rendű felperes azt állította, hogy a baleset bekövetkezését megelőző időben munkahelyváltást tervezett, Németországban kapott álláslehetőséget, mellyel élni kívánt, azonban a baleset ezt a tervét teljesen ellehetetlenítette.

[12] Az alperes ellenkérelmében az I. rendű felperes keresetének elutasítását, a II. rendű felperes vonatkozásában elsődlegesen az eljárás megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte.

[13] Az eljárás megszüntetése iránti kérelme indokában vitatta, hogy az I. és II. rendű felperes között élettársi viszony állna fent, hiszen különböző lakcímmel rendelkeznek. A sérelemdíj iránti kereset vonatkozásában az alperes kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy álláspontja szerint az I. rendű felperes volt a perbeli balesethez kapcsolódó munkavégzésben a munka irányítója, és mulasztás terheli abban, hogy a munka megkezdése előtt nem ellenőrizte a rendelkezésére bocsátott munkaeszközt. Azzal, hogy munkaviszonyát megszüntette, az elmaradt jövedelem körében ért kára vonatkozásában kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, egyebekben a munkáltatót nem tájékoztatta arról, hogy munkahelyváltást és külföldi munkavégzést tervezne, így a kárfelelősség körében az előreláthatóság hiányára hivatkozott. A sérelemdíj összegét az I. rendű felperes vonatkozásában eltúlzottnak, míg a II. rendű felperes vonatkozásában megalapozatlannak tartotta.

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 5 000 000 forint, a II. rendű felperesnek 500 000 forint sérelemdíjat; ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte továbbá az alperest 170 030 forint eljárási illeték és 130 488 forint állam által előlegezett költség állam javára történő megfizetésére. A felpereseket kötelezte, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg alperesnek 760 336 forint perköltséget. Kötelezte továbbá a II. rendű felperest 60 300 forint eljárási illeték állam javára történő megfizetésére, és megállapította, hogy a további 1 262 970 forint eljárási illeték és 1 174 393 forint állam által előlegezett költség az állam terhén marad.

[15] A törvényszék az ítélet – fellebbezési eljárásban jelentőséggel bíró – jogi indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:514. § (1) és (2) bekezdésére utalással megállapította, hogy az I. és II. rendű felperes között az élettársi kapcsolat a perbeli balesetkor fennállt és azóta is fennáll, ezért az alperes eljárás megszüntetésére irányuló kérelme nem volt alapos. Az ügy érdemével összefüggésben rögzítette, hogy az alperes munkavédelmi szabályszegései mellett az I. rendű felperes is közrehatott a perbeli baleset bekövetkezésében, mert egyrészt nem ellenőrizte a használt munkaeszközt, másrészt figyelmetlen is volt.

[16] Az I. rendű felperes ezen közrehatására, valamint a baleset során, amiatt őt ért, az egészséghez, testi épséghez való személyiségi joga megsértésével bekövetkezett hátrányokra tekintettel, az alperes által felajánlott más munkakör elutasítását és a sérelemdíj funkcióira is figyelemmel a törvényszék az ítélethozatalkori értékviszonyok mellett 5 000 000 forintot tartott az elszenvedett sérelmekkel arányban álló összegnek.

[17] Az elsőfokú bíróság szerint a perbeli baleset miatt a II. rendű felperes élete is negatív irányba változott, rá különös terhet rótt az, hogy az I. rendű felperes felépüléséhez, így a kezelések igénybevételéhez neki segítséget nyújtott. Emellett a II. rendű felperesnek abban a tudatban kell továbbélnie az életét, hogy az élettársának folyamatos kezelésekre van szüksége, a család nem tudja együtt folytatni azokat a szabadidős programokat, amiket korábban; ezáltal nagyobb teher hárul a II. rendű felperesre a család életében. Ugyanakkor a II. rendű felperest különösen súlyos hátrány a balesettel összefüggésben nem érte,

munkavállalási esélyei, családi, társas kapcsolatai nem romlottak, a kialakult helyzettel összefüggésben egészségromlása nem került megállapításra, így őt az ítélethozatalkori értékviszonyok mellett 500 000 forint sérelemdíj illeti meg.

[18] A Ptk. 6:528. § (1)-(6) bekezdései és a 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény idézését követően a jövedelempótló járadék iránti igényt a törvényszék azért utasította el, mert az I. rendű felperes az őt terhelő kötelezettség ellenére sem bizonyította a perben, hogy volt tényleges állásajánlata, reális elhelyezkedési lehetősége, foglalkoztatására irányuló szerződése meghatározott munkabérrel külföldi munkavégzésre, mely munkavégzést a baleset miatt nem tudott megkezdeni. Emellett az alperes által a perbeli balesetet követően felajánlott vízműkezelői munkakör betöltésére korlátozással alkalmas volt, ezért az ezen munkalehetőség el nem fogadásával az I. rendű felperes megsértette a kárenyhítési kötelezettségét.

[19] A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti, valamint teljes első- és másodfokú perköltségben marasztalását kérték. Egyezően adták elő, hogy a törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével részben tévesen állapította meg a tényállást, mert az I. rendű felperes munkaközi szünetben telefonált, nem volt kijelölve munkairányítónak és nem volt figyelmetlen. Lényeges eljárási szabálysértésként értékelték tanú8 és tanú11 tanúk tanú9 tanúval szembesítésének, valamint a (helyszíni) szemle tartásának elmaradását, szakértőként az alperes magánszakértőjének kirendelését, a Kúria általuk hivatkozott eseti döntéseinek figyelmen kívül hagyását, az I. rendű felperes külföldi munkájára nyilatkozni tudó tanúk meghallgatásának mellőzését, emellett pedig azt is, hogy az elsőfokú bíróság több esetben „eltérő mércét” alkalmazott velük szemben az alperes javára. Álláspontjuk szerint a törvényszék kirívóan alacsony összegben határozta meg a sérelemdíj összegét, emellett jogsértően minősítette az I. rendű felperes magatartását közrehatásnak, tévesen vette figyelembe ezen kereseti kérelemnél az egyébként is alaptalanul megállapított kárenyhítési kötelezettség elmulasztását, továbbá indokolatlanul mellőzte az ítélethozatalkori értékviszonyokra hivatkozással az alperes késedelmi kamat megfizetésére kötelezését. A jövedelempótló járadékkal kapcsolatban pedig kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság adós maradt az I. rendű felperesnek az alperesnél elért átlagjövedelme kiszámítására vonatkozó számszaki levezetéssel, valamint az ítéletben is említett KMK vélemény ellenére hagyta figyelmen kívül a jövedelemben beálló jövőbeni változásokat.

[20] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek fellebbezési eljárási költségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint a törvényszék – a felperesek fellebbezési hivatkozásaival szemben – betartotta az eljárási- és anyagi jogi szabályokat is, a teljes tényállást helytállóan állapította meg, abból pedig minden tekintetben okszerű jogi következtetéseket vont le, ítélete tehát helyes és megalapozott. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a sérelemdíjak mértékét a hasonló tárgyban folyamatban volt, konkrétan is megjelölt ügyekben hozott döntésekkel összhangban állapította meg, figyelemmel az I. rendű felperes közrehatására is.

[21] A felperesek a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételükben újból részletesen kifejtették és fenntartották a fellebbezésükben előadott nyilatkozataikat, emellett utaltak arra, hogy az alperes által hivatkozott egyedi ügyekben hozott döntések éppen a perbeli sérelemdíjak összegének felemelését indokolják.

[22] Az alperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételre tett észrevételében szintén fenntartotta a fellebbezési ellenkérelemben előadott nyilatkozatait és a sérelemdíj mértékével kapcsolatos jogi álláspontja helyességének alátámasztására további négy egyedi ügyben hozott döntésre hivatkozott.

[23] Az I. rendű felperes fellebbezése kisebb részben megalapozott, a II. rendű felperes fellebbezése pedig megalapozatlan az alábbi indokok szerint.

[24] Az ítéltábla erre irányuló fellebbezés és az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülmény [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 379-380. §] hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek az alperest az I. rendű felperes javára 5 000 000 forint, valamint a II. rendű felperes javára 500 000 forint sérelemdíj erejéig marasztaló rendelkezését a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel.

[25] A felperesek fellebbezése nem irányult az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, de ilyen tartalmú fellebbezésük nem is lett volna alapos, hiszen alaptalanul tekintették az ügy érdemi eldöntésére kiható lényeges eljárási szabálysértésnek tanú8 és tanú11 tanúk tanú9 tanúval szembesítésének, valamint a (helyszíni) szemle tartásának elmaradását, szakértőként az alperes magánszakértőjének kirendelését, továbbá a Kúria általuk hivatkozott eseti döntéseinek figyelmen kívül hagyását.

[26] A tanú11 és tanú9 szembesítésének elmaradásával kapcsolatban az ítéltábla azt hangsúlyozza, hogy a felperesek állítástól eltérően az elsőfokú ítéletből nem állapítható meg, hogy a törvényszék tanú11 vallomását mennyiben értékelte és abból mit vett figyelembe, így az – a későbbiekben kifejtettekre is figyelemmel – nem lényeges eljárási szabálysértés, amivel kapcsolatban egyebekben az elsőfokú ítélet [90] bekezdése megfelelő indokolást is tartalmaz. A szintén a későbbiekben kifejtettekre is figyelemmel a baleseti helyszín megvizsgálása, azaz szemle tartása a perbeli baleset és a bizonyítás lehetséges időpontja között eltelt idő és az ebben az időszakban bekövetkezett változások (például megfelelő megvilágítás elhelyezése) miatt ugyancsak indokolatlan volt.

[27] Az ítéltábla a felpereseknek a szakértői vélemény aggályosságával kapcsolatban kifejtett érvelését azért tartotta súlytalannak, mert a felperesek a szakértő személyére ugyanúgy tehetek volna javaslatot, mint az alperes, emellett pedig semmilyen további indokot vagy bizonyítékot nem szolgáltatott arra, hogy a szakértő ne a szakma szabályai szerint terjesztette volna elő szakvéleményét.

[28] Minden tekintetben egyetért ugyanakkor az ítéltábla azzal az elsőfokú ítélet [91] bekezdését támadó fellebbezési érveléssel, melynek lényege szerint a bíróságnak nem csak az alkalmazott jogot (iura novit curia), de az azzal kapcsolatos és a konkrét jogvita elbírálásánál figyelembe vehető joggyakorlatot is ismernie kell, hivatalból is. Nem ütközik tehát sem a perkoncentráció elvébe, sem a jóhiszemű pervitel követelményébe, de nem sért más eljárásjogi szabályt sem az, ha a fél a per során bármikor a saját álláspontját, jogi érvelését alátámasztónak vélt eseti döntésekre hivatkozik. Az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes

álláspontja tehát valóban lényeges, ugyanakkor – éppen az előzőekben írtak miatt – a másodfokú eljárásban nem orvosolhatóan eljárási szabálysértést eredményezett.

[29] Mindezek előrebocsátása mellett is kiemelendő: az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat túlnyomórészt okszerűen értékelve alapvetően helyes – bár jelentős részben az ítélet jogi indokolásban rögzített – tényállást állapított meg, az abból levont következtetésekkel azonban az ítéltábla nem maradéktalanul értett egyet.

[30] A felperesek fellebbezésében előadottakkal szemben éppen a keresetlevélből és az I. rendű felperes által is aláírt munkabaleseti jegyzőkönyvből állapítható az meg, hogy az I. rendű felperes munkavégzés közben és nem munkaközi szünetben telefonált.

[31] Az ítéltábla ugyanakkor nem tulajdonított ügydöntő jelentőséget ennek a tényállási elemnek, mert a pódium védőkorlátjának minden további nélkül alkalmasnak kellett volna lennie arra a célra, amiért ott volt: nevezetesen, hogy akár munkát végző, akár telefonáló munkavállalót megvédjen a lezuhanástól még adott esetben egy véletlen nekiesés esetén is. Ezért is a telefonálással kapcsolatban utalni kell még arra, hogy arra nem merült fel adat az eljárásban, hogy az több, nagyobb figyelmet igényelt volna az I. rendű felperestől, mint az ívkemence melletti utóégető porkamra falazatát képező hűtővíz csőrendszerén keletkezett vízfolyások hegesztése, azaz jobban elvonta volna a figyelmét a környezetéről, így a korlát szakszerűtlen és leesés elleni védelemre alkalmatlan rögzítéséről.

[32] Az I. rendű felperes munkavégzés során betöltött szerepével kapcsolatban az elsőfokú ítélet [5] és [86] bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az I. rendű felperes nem volt kijelölve munkairányítóként, munkairányítói szerepe nem bizonyított.

[33] A felperesek fellebbezésére tekintettel a fent írtak fényében kellett állást foglalnia az ítéltáblának abban a kérdésben, hogy a perbeli baleset bekövetkezésében az I. rendű felperes elsőfokú ítélet [7] és [92] bekezdésében – bár annak aránya meghatározása nélkül – rögzített közrehatása megállapítható-e, avagy a „figyelmetlenség” és a használt „munkaeszköz” ellenőrzésének elmulasztása a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 167. § (2) bekezdése szerinti vétkes magatartásnak minősül-e.

[34] Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy téves az elsőfokú bíróságnak az az ítélet [106] bekezdésében írt álláspontja, mely szerint sérelemdíj iránti igény esetén a közrehatás mértékét nem kell megállapítani. Annak ellenére ugyanis, hogy a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak kétségtől nincs helye (Kúria Mfv.X.10.064/2020/4., Mfv.X.10.115/2020/7.), a közrehatás mértékét ilyen esetekben is meg kell állapítani (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.320/2021/5. Pf.I.20.068/2015/7., Pf.I.20.182/2014/5.), mert a közrehatás a kereset jogalapjára tartozó kérdés, a károsult esetleges közrehatása a felelősség mértékét csökkenti (EBH2006.1419., EBH2005.1203., EBH2004.1039., BH2021.196.).

[35] Az elsőfokú bíróság nem konkretizálta kellő alapossággal ítéletében, hogy mit tekintett az I. rendű felperes „figyelmetlenségének” (annyi bizonyos, hogy nem az ellenőrzés elmulasztását), ugyanakkor az ítéltábla az előzőekben e körben már írtak mellett azt

hangsúlyozza: a rendelkezésre álló adatok alapján egyetlen olyan I. rendű felperesi magatartás sem volt a perbeli balesettel összefüggésben, ami „figyelmetlenségnek” minősült és így közrehatás megállapíthatóságának alapjául szolgált volna. Az a szakértői vélemény, mely szerint a telefonálás „elvonhatta” az I. rendű felperes figyelmét, nem több egy feltételezésnél amellet, hogy azt már a szakértő sem vezette le, hogy mindez milyen összefüggésben lehetett a perbeli balesettel.

[36] Az ellenőrizni elmulasztott „munkaeszköznek” – pontos megjelölés hiányában csak vélhetően, az elsőfokú ítéletből kikövetkeztethetően – a pódiumon lévő korlátot és az annak rögzítésére alkalmazott drótdarabot tekintette a törvényszék. A csatolt fényképfelvételekből ugyanakkor jól látható a baleseti helyszín, annak igen gyér megvilágítása, a pódium mérete, valamint az azon lévő korlátelelemek számtalan rögzítési pontja is. Mindebből pedig az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy teljesen életszerűtlen és elvárhatatlan egy munkairányítónak nem minősülő, hegesztési feladattal megbízott munkavállalótól, hogy a munkavégzés megkezdése előtt ilyen körülmények között valamennyi rögzítési pontot egyesével végigellenőrizzen és ebben a relációban a munkáltató képviselőjének tekinthető üzemvezető jelenléte mellett ő maga győződjön meg a pódium korlátjának leesés elleni védelemre alkalmasságáról. Az ítéltábla azonban ehhez megjegyzi, hogy a pódium korlátjának dróttal történő rögzítésétől tanú⁸ üzemvezető tudott, és az is nyilvánvaló, hogy a munkáltató egy munkavállalója végezte el ezt a fajta rögzítést.

[37] Mindezekből okszerűen következik, hogy az alperesnek az Mt. 51. § (4) bekezdésében rögzített alapvető kötelezettsége megsértése mellett nincs olyan I. rendű felperesi vétke magatartás, ami közrehatás megállapítását eredményezhette volna.

[38] Ennek szem előtt tartásával kellett tehát vizsgálni azt, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított sérelemdíjak összegének felemelésére van-e jogszerű lehetőség.

[39] A sérelemdíj iránti igény esetén a jogellenesség alapja a személyhez fűződő jog megsértése. A sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.387/2015/3.).

[40] Az Mt. 9. §-a folytán alkalmazandó Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[41] A jogsértés súlyával kapcsolatos jogirodalmi álláspont szerint a jogsértés súlyának megítélését jelenti, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2015. 834. o.).

[42] A perbeli esetben az alperestől elvárt magatartás az lett volna, hogy a felperes számára megfelelő, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményeket

teremt azzal, hogy a leesés elleni védelmet szolgáló korlátot nem egy egyszerű, a védelmi funkciót gyakorlatilag megszüntető drótdarabbal rögzíti, hanem az előírások szerinti módon.

[43] Az Mt. 51. § (4) bekezdésében írtak – az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek biztosítása – feltétlen és folyamatos teljesítése (ahogy az az Mt. 29. címéből is jól kitűnik) a munkáltató alapvető kötelezettsége, ennek elmulasztása tehát értelemszerűen súlyos jogsértésnek minősül szem előtt tartva azt is, hogy a munkaviszony – szemben például egy szerződésen kívüli károkozás során beálló kárkötelmi viszonyal – ún. tartamjogviszony, amelyben a felek kölcsönös együttműködése és a munkaviszonyra vonatkozó szabályban (Mt. 13. §) meghatározott magatartási kötelezettségeik minél teljeskörűbb, pontosabb és hatékonyabb teljesítése különös jelentőségű. A szóban lévő alapvető kötelezettség megszegése, figyelmen kívül hagyása így nyilvánvalóan a társadalom által elvárt, elfogadott normákat kirívóan sértő magatartás. Mindezeknek a körülményeknek viszont így együttesen meg kell jelenniük a munkáltatóval szemben a munkaviszonnyal összefüggésben a munkavállalók által elszenvedett személyiségi jogsértések miatt érvényesített sérelemdíjak mértékében is, azaz a perbelihez hasonló esetekben indokolt az általánosozhoz képest magasabb összegű sérelemdíj megállapítása.

[44] Az „ismétlődő jelleg” kapcsán megjegyzendő, hogy arra nem merült fel adat a perben: a dróttal való rögzítés mióta, vagy hány alkalommal történt meg korábban úgy, hogy az balesetet nem okozott, így ebben a tekintetben további, a sérelemdíj mértékét befolyásoló megállapítás sem tehető.

[45] A felróhatóság mértéke tekintetében a Ptk. 1:4. § (1) bekezdésében írtakból kell kiindulni, mely szerint ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. E követelményt fogalmazza meg a munkaszerződés teljesítése, így a munkavégzéshez szükséges feltételek biztosítása kapcsán [Mt. 51. § (1) és (4) bekezdés] az Mt. 6. § (1) bekezdése is.

[46] Hangsúlyozandó, hogy a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése nem a vétkekesség mértéke (szándékosság, súlyos vagy enyhe gondatlanság), hanem a felróhatóság mértéke kifejezést használja. A bíróságnak a felróhatóság mértéke vizsgálatánál nem a szándékosság-gondatlanság koordináta-rendszerében kell gondolkodnia, s nem a helyesnek tűnő jelző (például „alacsony”, „magas”, „rendkívül magas” stb.) megtalálására, hanem annak tartalommal való megtöltésére kell elsősorban koncentrálnia, azaz „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnomása. Budapest, 2010. 279. o.) kell vizsgálat tárgyává tennie (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.407/2021/4.).

[47] A felróhatóság mértékének a megítélése nem egyszerűsíthető le a helyes vagy helyesnek vélt jelző/jelzős szerkezet megválasztására, de a káreseményben való közrehatás %-os mértékű kifejezésére sem, az a fogalom konkrét tényállásra vetített tartalommal való megtöltését igényli. A felróhatóság mértékével kapcsolatban az ítéltábla a mérték főnév egyik jelentését hívja fel, amely szerint a mérték „eszmei, erkölcsi megítélés alapja. Szigorú mértékkel mér. / Átlagos követelmény. Megüti a mértéket.” [Juhász József és tsai (szerk.): Magyar értelmező kéziszótár L-Zs. Változatlan utánnomása. Akadémiai Kiadó, Budapest,

2001. 950. o.] azzal, hogy a mérték nemcsak eszmei, erkölcsi, hanem jogi megítélés alapja is lehet (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.316/2020/4.).

[48] Így az értékelés egyik szempontja lehet, hogy a munkáltató mulasztásának mivel járó, milyen súlyú következményei voltak, márpedig az I. rendű felperes összesen 24%-os üzemi baleseti eredetű egészségkárosodást szenvedett, a szakértői véleménnyel megfelelően alátámasztottan mozgásszervi állapota kialakultnak, véglegesnek tekinthető, nála a jelen állapot fenntartása, annak rosszabbodása megelőzése érdekében kezelések igénybevétele indokolt, teherbíró képessége csökkent, nehéz fizikai munkavégzésre gyakorlatilag képtelenné vált.

[49] Az ítéltábla a jogsértésnek az I. rendű felperesre és a környezetére gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy e körben továbbra is irányadó és alkalmazandó az ítélkezési gyakorlat által a nem vagyoni kártérítés kapcsán kidolgozott szempontrendszer, amely szerint a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet: mozgáskorlátozottságban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavarai (testi változások); személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbrendűségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások); a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások) [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. Budapest, 2013. 101. o., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4., Pf.I.20.301/2019/4.].

[50] A nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen (régi Ptk.) alapuló bírói gyakorlat a régi Pp. Pp. 163. § (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottanak fogadja el (BDT2012.2766., BDT2012.2610. és BDT2007.1599. Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.555/2013/4., Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.655/2017/4.), a jogalkotó pedig ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát tulajdonképpen jogszabályi szintre emelte akkor, amikor a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[51] A sérelemdíjjal szembeni követelmény, hogy az alanyi jognak védelmet nyújtson, egyúttal a jogsértőket visszatartsa a sérelmet okozó magatartástól. A sérelemdíjjal elérni kívánt vagyoni elégtétel tágabb kategória, mint a kompenzáció, mert az a sérelmet szenvedett félben a jogsértő magatartás miatt elszenvedett hiányérzeten, veszteségérzésen túl magában foglalja a jogsértés társadalmi elítélését is (PJD2016.2.). Emellett a sérelemdíj összegének meghatározásakor figyelemmel kell lenni a jogsértés tárgyi súlyára és ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, mert a sérelemdíjban a társadalom rosszallása is kifejezésre kell, hogy jusson, de megfelelő visszatartó erővel is kell bírnia (Fővárosi Ítéltábla I.Pf.20.779/2016/3/II.).

[52] A sérelemdíj megfizetése iránti perekben változatlanul alkalmazandó a nem vagyoni kártérítés ítélkezési gyakorlatában többségivé vált megközelítés, amely szerint azt kell megítélni, hogy a bekövetkezett eredmény adekvát, jogilag releváns oksági kapcsolatban

áll-e az alperesnek betudható jogellenes magatartással. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint az ok akkor tekinthető relevánsnak, ha az események rendszerinti lefolyása mellett – az általános tapasztalat szerint – alkalmas az eredmény létrehozására (Kúria Pfv.I.22.201/2017/7. szám, BDT 2013.2841., BDT 2016.3510.; Kúria Pfv.III.20.018/2015/6., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.030/2012/8., Győri Ítéltábla Pf.II.20.178/2017/4., Szegedi Ítéltábla Pf.I.21.328/2016/3.).

[53] A sérelemdíj összege kapcsán egészségsérelem esetén a káreseménykori értékviszonyok, az egészségsérelem előtti egészségi állapot, a munkaképesség, a károsult életkora, a hátrányok végleges, vagy átmeneti jellege, a jövőben lehetséges pozitív, vagy negatív változások, a családi körülményekben történő változások, beszűkült életlehetőségek, a károsult önellátási képessége értékelendők (Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.268/2020/8.).

[54] Az ítélkezési gyakorlat egységesítésének biztosítása érdekében ugyanakkor elvárható, hogy közel azonos időszakban bekövetkezett hasonló káresemény által okozott hátrányok után megítélt nem vagyoni kártérítések (sérelemdíjak) összege egymástól kirívóan ne térjen el, azonban a hátrányoknak az egyénre gyakorolt hatása, életének további alakulása függ a személyiségétől, az adott ügy egyedi körülményeitől (Kúria Mfv.I.10.207/2019/5.). A sérelemdíj összegének meghatározásánál tehát figyelemmel kell lenni a bírói gyakorlatra, a más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntésekre is. Ezeket azonban nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű kompenzáció megállapítására. Minden eset más és más, nagyon hasonló tényállások mellett is lehetnek olyan különbségek az ügyek között, amelyek eltérő döntés meghozatalát indokolják. Az egyedi ügyekben hozott döntés azonban nem köti a bíróságot (Kúria Pfv.III.21.018/2020/5., Pfv.III.20.279/2018/4.).

[55] Az ítéltábla a sérelemdíj mértékének meghatározásakor figyelemmel volt az alperes által hivatkozott, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.540/2014/11., a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.761/2016/5. és Pf.21.273/2013/5. számú, még nem vagyoni kártérítés tárgyában hozott, valamint a Kúria Mfv.X.10.052/2021/5., Mfv.X.10.115/2020/7. (BH2021. 143.), Mfv.X.10.153/2020/4., Mfv.I.10.027/2019/9. és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.134/2019/6. számú, már sérelemdíj megfizetésére kötelező döntéseire és az előzőekben részletesen kifejtetteket is szem előtt tartva, az ismertetett szempontok alapján, az 508 000 forintos biztosítási összegre és az értékviszonyok perbeli baleset óta bekövetkezett nagymértékű változására is figyelemmel az I. rendű felperes esetében 7 000 000 forint sérelemdíjat tartott olyannak, mint ami az ítélelhozatalkori értékviszonyok mellett a jogintézménnyel elérni kívánt valamennyi fentebb írt célnak megfelel. Itt is utalni kell arra, hogy a sérelemdíjnak ki kell fejeznie egyfajta büntető jelleget és az preventív célt is szolgál, nevezetesen, hogy a munkáltatók a jövőben tartózkodjanak a hasonló jellegű kötelezettségszegések elkövetésétől.

[56] A II. rendű felperesnek megítélt 500 000 forint sérelemdíj ugyanakkor a már kifejtett szempontok alapján maradéktalanul összhangban áll a jogintézmény céljával, ebben a körben az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság által a mérlegelésnél figyelembe vett körülményekkel annak hangsúlyozása mellett, hogy az a fellebbezésből sem derül ki: mennyiben és milyen okból „kirívóan alacsony” összeg ez. Tény, hogy az alperes jogsértése miatt a II. rendű felperes családi élete megváltozott, az elnehezült családi funkciók, a hátrányosan megváltozott családi helyzet alapján pedig a hozzátartozói nem vagyoni sérelem

megállapítható, ugyanakkor a sérelemdíj elsőfokú bíróság által megállapított összegétől eltérésre okot adó körülményt az ítéltábla nem észlelt figyelemmel arra is, hogy a II. rendű felperesnél egyéb hátrány bekövetkezte nem igazolt.

[57] Ami pedig az I. rendű felperes jövedelempótló járadék iránti igényét illeti, azt az ítéltábla az törvényszékkel teljes egyetértésben, az elsőfokú ítéletben írt indokok miatt megalapozatlannak találta, így megállapítható az is, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen mellőzte az ebben a körben felajánlott tanúbizonyítást, melynek értelemszerűen így az ítéltábla sem adott helyt.

[58] A perbeli esetben a külföldi munkavégzés lehetőségre jogszerűen igényt alapítani nem lehetett, hiszen az egyrészt nem a munkaviszonnyal van összefüggésben (Mt. 169. § (1) bekezdés), másrészt a munkáltató számára a károkozás időpontjában nem volt előrelátható (Mt. 167. § (1) bekezdés). Ezen kívül nyomatékkal kellett figyelembe venni azt a körülményt is, hogy az I. rendű felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, amikor az alperes által felajánlott munkát annak ellenére utasította vissza, hogy az a megváltozott egészségi állapotának megfelelő volt. Az ítéltábla megjegyzi azt is, hogy a perbeli munkaviszonyt az I. rendű felperes akkor szüntette meg, amikor a megváltozott egészségi állapotával már tisztában volt, ezzel pedig vállalta annak kockázatát, hogy a jövőben esetleg elhelyezkedni nem tud, mely körülmény jövedelempótló kártérítéssel nem kompenzálható. Emellett a kárenyhítési kötelezettség arra is kiterjed, hogy a munkavállaló új munkát vállaljon, átképzést követően akár más munkakörben, munkaterületen helyezkedjen el. (Debreceni Ítéltábla Mf.I.50.003/2021/6.) Éppen ezek miatt az elsőfokú ítéletnek nem kellett „számszaki levezetést” sem tartalmaznia ezen megalapozatlan kereseti kérelem vonatkozásában.

[59] Mindezekre tekintettel az ítéltábla a Pp. 383. § (2) bekezdés második fordulata szerint eljárva az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 7 000 000 forintra felemelte, egyebekben azt helybenhagyta.

[60] Ezzel a döntéssel megváltozott az elsőfokú pernyertesség aránya, amely az elsőfokú perköltség viselésére is kihatott.

[61] Az elsőfokú bíróság e körben egyetemlegesen marasztalta a felpereseket – amit a fellebbezésben nem kifogásoltak –, így a teljes pertárgyértékhez (23 753 076 forint) kellett a pernyertesség-pervesztesség arányát viszonyítani az elsőfokú eljárásban felszámított költségek figyelembevételével. A sérelemdíj összegének felemelése miatt a megváltozott pernyertességi arány 32-68%, így a perköltségigények összevezetését követően a különbözet nem 760 336 forint, hanem 343 075 forint, amit a Pp. 82. § (2) bekezdése és 83. § (2) bekezdése alapján a nagyobb részben pervesztés felperesek kötelesek az alperesnek megfizetni.

[62] Az alperes a megváltozott marasztalásához igazodóan, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja szerinti 450 000 forint, a II. rendű felperes pedig az elutasított 1 000 000 forintos keresetére jutó 60 000 forint eljárási illeték megfizetésére köteles a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján, míg az I. rendű felperest megillető

munkavállalói költségkedvezmény miatt az elutasított 15 253 076 forintos keresetére eső 915 185 forint illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése értelmében az állam terhén marad.

[63] Az elsőfokú eljárásban az állam által előlegezett költség összesen 1 304 881 forint volt, ami kizárólag az I. rendű felperes keresetével kapcsolatban kirendelt szakértői bizonyítással merült fel, így az I. rendű felperes által igényelt 22 253 076 forint és az ehhez képest megítélt 7 000 000 forint 31 %-os arányát figyelembe véve abból 404 513 forintot kell az alperesnek viselnie, míg a további 900 368 forint költség az állam terhén marad.

[64] A fellebbezési eljárásban a felek egyezően 474 463 forint, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján felszámított ügyvédi munkadíjból álló költségigényt érvényesítettek, a felperesek fellebbezése együttesen 11%-ban vezetett eredményre (2 000 000/18 253 076), így az alapos költségigények összevezetését követően (a keresztkötelezés tilalma miatt) a felperesek által az alperesnek fizetendő fellebbezési eljárási költség 370 081 forint (422 272-52 191).

[65] A perben a feleket a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés d) pontja alapján megillető tárgyi költségfeljegyzési jogra figyelemmel meg nem fizetett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. § (1) bekezdése és a 18 253 076 forint fellebbezési pertárgyérték alapján számított 1 460 246 forint fellebbezési illetékből az alperes köteles a felemelt tőkeösszeghez igazodó részt, azaz 160 000 forintot, a II. rendű felperes pedig az eredménytelen fellebbezéséhez igazodó 80 000 forintot megfizetni az állam javára, míg az I. rendű felperes eredménytelen fellebbezésével felmerült 1 220 246 forint az állam terhén marad.

Debrecen, 2022. október 21.

Dr. Tass Edina s. k. a tanács elnöke, az aláírásban akadályozott Dr. Kormos János előadó bíró helyett Dr. Tass Edina s. k. bíró, Dr. Répássy Árpád s. k. bíró